

Regelrådet är ett särskilt beslutsorgan inom Tillväxtverket vars ledamöter utses av regeringen. Regelrådet ansvarar för sina egna beslut. Regelrådets uppgifter är att granska och yttra sig över kvaliteten på konsekvensutredningar till författningsförslag som kan få effekter av betydelse för företag.

Finansdepartementet

Yttrande över betänkandet Stöd för validering eller kompetensåtgärder i samband med korttidsarbete (SOU 2019:10)

Regelrådets ställningstagande

Regelrådet finner att konsekvensutredningen uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Innehållet i förslaget

Utredaren föreslår ändringar i lag (2013:948) respektive förordning (2013:1010) om stöd vid korttidsarbete så att arbetsgivare som har rätt att erhålla statligt stöd för korttidsarbete ska kunna få stöd för kompetensåtgärder som genomförs under den frigjorda tiden. Stödet ska uppgå till 60 procent av kostnaden för kompetensåtgärder som genomförs under upp till halva den frigjorda tiden och som, beroende på arbetstidsminskningen, upptar upp till 10, 20 respektive 30 procent av den ordinarie arbetstiden. Stödet ska kunna utgå under hela eller delar av tiden då korttidsarbete pågår på en arbetsplats.

Stöd ska också lämnas för validering eller åtgärder som syftar till att höja kompetensen hos arbetstagare. Endast åtgärder som riktas direkt till de arbetstagare som minskat sin arbetstid berättigar till stöd.

Som förutsättning för stöd ska gälla att de lokala avtalen om korttidsarbete ska fastslå om parterna avser att utnyttja stödet. Saknas en lokal part på arbetstagarsidan ska detta istället fastslås i ett avtal mellan arbetsgivaren och den centrala arbetstagarorganisationen. För arbetsgivare som inte är bundna av kollektivavtal ska det på motsvarande sätt framgå av avtalen mellan arbetsgivaren och arbetstagaren om man avser att utnyttja det extra stödet för kompetensåtgärder.

Ersättningen för kompetensåtgärder ska erhållas enligt i stort sett samma procedur som gäller för utbetalning av stödet för korttidsarbete. Om det slutliga stödet skiljer sig från det som betalats ut efter en ansökan om preliminärt stöd är arbetsgivaren skyldig att betala tillbaka överskjutande belopp. Arbetsgivare som erhållit för lågt preliminärt stöd har efter avstämning rätt att erhålla ytterligare stöd.

Stöd utgår för kostnader för de åtgärder som utförts såsom kursavgift, avgift för validering, ersättning för föreläsare, lokalhyra, kursmaterial, reseersättning och traktamente. Skatteverket bemyndigas att närmare reglera vilka typer av kostnader som ska ersättas då kompetensåtgärder genomförts internt eller av ett företag i samma koncern.

Åtgärderna ska träda ikraft den 1 januari 2020.

Skälen för Regelrådets ställningstagande

Bakgrund och syfte med förslaget

I remissen anges att utredaren den 15 augusti 2018 redovisade ett delbetänkande¹ om hur det svenska systemet med statligt stöd vid korttidsarbete kan göras mer konkurrenskraftigt. Det nu remitterade förslaget avser utredarens slutbetänkande där systemet med korttidsarbete kopplas till validering och kompetensutveckling.

Motivet med utredningsuppdraget anges vara att långsiktigt stärka Sveriges konkurrenskraft och svensk industri samt att värna om sysselsättningen i hela landet både i hög- och lågkonjunktur.

I konsekvensutredningen uppges också att syftet med förslaget är att få fler arbetsgivare att utnyttja den frigjorda tiden för att synliggöra och öka kompetensen hos de arbetstagare som minskat sin arbetstid.

Regelrådet finner att förslagsställarens redovisning av förslagets bakgrund och syfte är godtagbar.

Alternativa lösningar och effekter av om ingen reglering kommer till stånd

Utredaren redogör i remissen för vilka överväganden som gjorts vid utformningen av förslaget. Bland annat har det övervägts om stödet för korttidsarbete ska vara förenat med ett krav på kompetensåtgärder. Vidare har utredaren bland annat tittat på hur kostnadsfördelningen mellan staten och arbetsgivaren ska se ut och riskerna med ett generösare stöd från statens sida samt om ersättningen ska begränsas i olika avseenden.

Regelrådet kan konstatera att förslagsställaren på ett detaljerat och uttömmande sätt redovisar olika alternativa lösningar på hur stödet kan utformas samt att det indirekt även framgår vilka effekter som blir om regleringen inte kommer till stånd.

Regelrådet finner därför att förslagsställarens redovisning av alternativa lösningar och effekter av om ingen reglering kommer till stånd är godtagbar.

Förslagets överensstämmelse med EU-rätten

I remissen anges att förslaget inte är ett statligt stöd enligt EU-rätten och behöver därför inte anmälas till EU-kommissionen för godkännande innan det genomförs. Förslagsställaren motiverar sin bedömning med att det enligt EU-rätten endast är statliga medel som används för att ge vissa företag ekonomiska fördelar på ett sätt som påverkar konkurrensen och handeln mellan medlemsstaterna som utgör statligt stöd. Eftersom stödet till kompetensåtgärder ska kunna ges till alla företag som i rättsligt eller faktiskt hänseende befinner sig i samma situation kan stödet, enligt förslagsställaren, inte sägas vara selektivt och utgör därmed inte statligt stöd i EU-rättslig bemärkelse.

Regelrådet finner att förslagsställarens redovisning av förslagets överensstämmelse med EU-rätten är godtagbar.

Särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser

I remissen anges att tidpunkt för ikraftträdandet planeras till den 1 januari 2020. Tidpunkten blir därmed densamma som för ikraftträdandet av de övriga förslagen som är kopplade till delbetänkandet.

¹ Ett mer konkurrenskraftigt system för stöd vid korttidsarbete (SOU 2018:66). Regelrådets yttrande: RR 2018-250.

Utredaren gör bedömningen att Tillväxtverket bör ges i uppdrag att komplettera informationen om stödordningen med information om kompetensåtgärder och validering. Behovet av information bedöms vara störst hos mindre företag som inte har samma vana att arbeta med kompetensförsörjning som större företag har.

Regelrådet finner att förslagsställarens redovisning av särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser är godtagbar.

Berörda företag utifrån antal, storlek och bransch

I remissen anges att stödet riktar sig till alla företag som inför korttidsarbete. Vidare uppges att en rätt till stöd för korttidsarbete föreligger endast om regeringen aktiverat stödet till följd av att det råder en synnerligen djup lågkonjunktur eller är sannolikt att en sådan är nära förestående. Alternativt efter ett godkännande av Tillväxtverket till en enskild arbetsgivare som fått tillfälliga och allvarliga ekonomiska svårigheter.

I de scenarion som redovisas i konsekvensutredningen avses normala konjunktursvängningar. Där används exempel från stål- respektive fordonsindustrin och ett antagande görs om att 20 procent av branschernas anställda skulle omfattas av korttidsarbete till följd av olika oförutsedda händelser. I fallet med stålindustrin nämns exempelvis att temporära tullar skulle kunna införas i ett för företagen viktigt exportland. Om 20 procent av branschens totalt cirka 20 000 anställda skulle omfattas av korttidsarbete skulle detta motsvara 4 000 arbetstagare. I scenariot med fordonsindustribranschen uppges att det finns totalt 50 000 direkt anställda. Om 20 procent skulle omfattas av korttidsarbete motsvarar detta 10 000 anställda. Förslagsställaren har i sina scenarion antagit att 5 respektive 10 procent av de 4 000 respektive 10 000 anställda skulle vara föremål för kompetensåtgärder eller validering.

Regelrådet kan konstatera att även om det inte anges direkt innebär regleringen att ett stöd för kompetensåtgärder eller validering vid korttidsarbete potentiellt berör alla möjliga företag av olika storlek och från skilda branscher förutsatt att de är föremål för beslut om korttidsarbete. Regelrådet noterar emellertid att förslagsställarens exempel handlar om industriföretag, vilket kan tolkas som att dessa branscher kan vara sådana som främst berörs av regleringen om korttidsarbete. Såvitt Regelrådet förstår har något beslut om stöd vid korttidsarbete ännu inte beslutats och därför finns förståelse för att det är svårt att förutse hur många företag som kommer att ansöka om stöd för kompetensåtgärder och validering. Regelrådet anser att utifrån förutsättningarna i detta ärende är befintlig redovisning tillräcklig.

Regelrådet finner därför redovisningen av berörda företag utifrån antal, storlek och bransch är godtagbar.

Påverkan på berörda företags kostnader, tidsåtgång och verksamhet

Administrativa kostnader

I konsekvensutredningen anges att arbetsgivare som väljer att ansöka om stöd för kompetensåtgärder gör det enligt samma förfarande som gäller för stödet för korttidsarbete. På det sättet avser förslagsställaren begränsa den administrativa kostnaden för själva ansökningsförfarandet. Vidare uppges att arbetsgivarna även får kostnader för att redovisa och verifiera vilka kostnader som har uppstått för kompetensåtgärderna. Arbetsgivarna måste också fördela kostnaderna efter vilka arbetstagare som deltagit och därutöver redovisa hur mycket tid respektive arbetstagare avsatt. Förslagsställaren gör bedömningen att de administrativa kostnaderna inte kommer att avskräcka företag från att utnyttja stödet.

Regelrådet noterar att förslagsställaren har försökt hålla nere de administrativa kostnaderna för berörda företag, vilket är bra. Regelrådet kan likväl konstatera att förslagsställaren inte har redovisat en uppskattning av tidsåtgången för själva ansökningsförfarandet och uppgiftslämnandet, liksom en ungefärlig timkostnad för ett sådant arbete. Uppgifterna utgör en förutsättning för att förslagets administrativa kostnader ska kunna bedömas.

Regelrådet finner därför att förslagsställarens redovisning av förslagets administrativa kostnader är bristfällig.

Andra kostnader och verksamhet

I konsekvensutredningen uppges att förslaget medför att staten kommer att stå för 60 procent av arbetsgivarens kostnader för genomförda kompetensåtgärder och att arbetsgivaren står för resterande 40 procent av dessa kostnader. Förslagsställaren uppger att det finns en betydande osäkerhet i beräkningar av sådana kostnader, eftersom det inte finns någon kunskap om i vilken mån möjligheten till stöd kommer att utnyttjas. Det finns, enligt förslagsställaren, flera aspekter som måste vägas in i en sådan bedömning, bland annat arbetsgivarens behov av att synliggöra eller höja kompetensen, utbudet av åtgärder, kostnader för arbetsgivaren liksom storleken på företaget, bransch och hur lång tid korttidsarbete förväntas pågå. Utredaren bedömer att det exempelvis är troligt att andelen ökar om stödet för korttidsarbete aktiverats på grund av en synnerligen djup lågkonjunktur, eftersom detta innebär att stödperioden kan uppgå till flera år. Vid en sådan lågkonjunktur skulle åtgärder sannolikt efterfrågas av många företag.

Utredaren har i sina scenarion utgått från att cirka 10 procent av arbetstagarna totalt kommer att delta i kompetensåtgärder vid en djup lågkonjunktur och att det vid normala konjunkturförhållanden kommer att handla om 5 procent. Målsättningen bör dock, enligt utredaren, vara att dubbelt så många deltar, det vill säga 20 procent respektive 10 procent. Detta scenario här också tagits med i beräkningarna av statens kostnader för stödet. Utredaren påpekar att kostnaderna är beroende av vilka åtgärder som vidtas och att det finns åtgärder som inte kostar något alls som till exempel offentligfinansierade utbildningar, interna åtgärder där den enda kostnaden är lönen för den personal som håller i exempelvis ett seminarium eller när en korttidsarbetande går bredvid en kollega i lärande syfte.

I beräkningen av statens kostnader har utredaren utgått från exemplen från stål- respektive fordonindustrin och antagit att den genomsnittliga kostnaden för de åtgärder som vidtas är 10 000 kronor och att stöd utgår för 60 procent av denna kostnad. Om 5 procent av de 4 000 stålarbetarna deltar i kompetensåtgärder och det antas att varje åtgärd kostar 10 000 kronor blir statens kostnad $4\,000 \times 0,05 \times 10\,000 \times 0,6 = 1\,200\,000$ kronor. Om 10 procent av arbetstagarna deltar ökar kostnaden till knappt 2.4 miljoner kronor. Fler beräkningsexempel redovisas i konsekvensutredningen.

I konsekvensutredningen framförs även att om den frigjorda tiden används till kompetensåtgärder kan detta ske till en kostnad som är betydligt lägre än vad som är fallet vid full sysselsättning. Dels eftersom staten står för 60 procent av kostnaden, dels på grund av att det inte uppstår någon kostnad för lön eller minskad produktion, eftersom åtgärden utförs under arbetsbefriad tid för vilken lön utgår oavsett om kompetensåtgärder utförs eller inte.

Regelrådet anser att det hade förbättrat konsekvensutredningens kvalitet om även företagens kostnader hade redovisats i förslagsställarens beräkningar, detta eftersom företagen finansierar kompetensåtgärderna med 40 procent. Regelrådet kan dock konstatera att sådana beräkningar låter sig göras för läsaren med det underlag som finns redovisat.

Regelrådet finner därför att förslagsställarens redovisning av förslagets påverkan på företagens andra kostnader och verksamhet likväl är godtagbar.

Påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag

I konsekvensutredningen anges att själva syftet med förslaget är att ge företagen bättre konkurrensförutsättningar genom att göra det möjligt för fler arbetsgivare att utnyttja tid som frigörs vid korttidsarbete till att synliggöra och höja personalens kompetens. Företag som utnyttjar stödet kan behålla kompetensen inom företaget vid en kris och därmed stå bättre rustade när konjunkturen vänder uppåt. Om kompetensen inom företagen höjs bidrar det till att ytterligare stärka företagens position.

Regelrådet finner att förslagsställarens redovisning av förslagets påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag är godtagbar.

Regleringens påverkan på företagen i andra avseenden

I remissen anges att kompetensutveckling utgör dels en investering för framtiden för arbetsgivaren, dels ökar den anställdes möjlighet att hitta en anställning hos en annan arbetsgivare.

Regelrådet anser att sådana kompetenshöjande insatser sannolikt kan inverka positivt på hela näringslivet.

Regelrådet finner att förslagsställarens redovisning av regleringens påverkan på företagen i andra avseenden är godtagbar.

Särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning

Förslagsställaren uppger i remissen att stöd till kompetensåtgärder och validering kan ges till alla företag oavsett storlek och bransch förutsatt att korttidsarbete aktiverats av regeringen eller efter särskilt godkännande av Tillväxtverket. På ett annat ställe i remissen uppges även att personalutbildning, enligt en undersökning² gjord av Statistiska centralbyrån, är mindre vanligt i små företag än i medelstora och stora företag.

Regelrådet kan konstatera att det saknas redovisning av punkten, men att utebliven redovisning utifrån förutsättningarna i detta ärende är godtagbar.

Sammantagen bedömning

Regelrådet kan konstatera att redovisningen av samtliga punkter i förslagsställarens konsekvensutredning bedöms som godtagbara förutom den om administrativa kostnader. Då Regelrådet noterar att förslagsställaren ansträngt sig för att hålla nere dessa kostnader samtidigt som förslaget innebär inrättandet av ett statligt stöd vid kompetensåtgärder och validering vid korttidsarbete påverkar bristen inte den sammantagna bedömningen av konsekvensutredningens kvalitet.

Regelrådet finner därför att konsekvensutredningen uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Stöd till regelgivare i konsekvensutredningsarbetet finns i [Tillväxtverkets handledning för konsekvensutredning](#).

² SCBs rapport Vuxnas deltagande i utbildning – personalutbildning och andra former av utbildning, Temarapport 2018:1.

Regelrådet behandlade ärendet vid sammanträde den 10 april 2019.

I beslutet deltog Claes Norberg, ordförande, Hanna Björknäs, Lennart Renbjer och Marie-Louise Strömgren.

Ärendet föredrogs av Annika LeBlanc.

Claes Norberg
Ordförande

Annika LeBlanc
Föredragande